

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

Suscripció trimestral, 1 pta. - Número solt, 20 cts.

ANY II. NUM. XXVIII - NOVEMBRE 30-1916

SUMARI

Barbres o civilitzats, per ALEXANDRE GALÍ.—Romain Rolland, per J. M. LÓPEZ-PICÓ.—Poesia catalana: L'amor que camina amb mi, per FIDEL RIU I DALMAU.—Poesia Francesa: Tarda de Batalla; A un triomfador; Els conqueridors, de José M. de Heredia, per JOÁN ROVIRA, trad.—Lletres: Cants i Alegories, de J. M. LÓPEZ-PICÓ, per CARLES RIBA.—Vida i Actes del reverent mestre i benaventurat màrtir Ramón Lull ara novellament escrits per Llorenç Riber, prevere, per L. NICOLAU D'OLWER.—Versos d'amor i galania, de Josep M. Girona, per JOÁN ARUS.—Apologia de la Llengua Catalana, per EMILI VALLÉS.—Arts Plàstiques: Heterogenia, per ESTEVE MONEGAL.—Notes marginals, per MARTÍ CASANOVAS. Crònica, per M. C.—Dietari espiritual.

**ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613, BAIXOS
BARCELONA**

SUMARI DEL NUMERO 27

La Ciutat i l'Esperit, per J. MORATÓ I GRAU.—Esperit i Acció, de H. Mann, per MANUEL REVENTÓS, trad.—Meditacions sobre l'Arquitectura, per JOAQUIM FOLCH I TORRES.—Moralitats i Pretextos, per J. M. LÓPEZ-PICÓ.—Poesia Catalana: La Seu de Girona, Mitja nit a muntanya, Ohé...! Quina nit, Girona, Epígrama, per LLUIS G. PLA, Pvre.—Poesia Anglesa, Cançó, de William Wordsworth, per JOAQUIM FOLGUERA, trad.—Lletres: La «Biblioteca Menéndez Pelayo», per L. NICOLAU D'OLWER; La Consagració dels Bisbes, de F. Clascar, per MARC FERRER; Eucologi de Difunts, versió i comentaris de Frederic Clascar, Pvre. per ANTONI GRIERA, Pvre. Poemes i Llegendes, de Ramón Ribera Llovet, per JOAN ARUS.—Arts Plàstiques, per FRANCESC VAIREDA. Notes per una revisió crítica, per MARTÍ CASANOVAS.—Dietari Espiritual.

LLIBRES RECENTS

JOSEP M. LÓPEZ-PICÓ

CANTS I AL·LEGORIES

OP. VIII

Preu Dues pessetes

JOSEP M. LÓPEZ-PICÓ

**L' infantament meravellós
de Schahrazada**

Interpretacions dels poemes de "Les mil nits i una nit"

Publicacions de "La Revista"

Preu: Una pesseta

PAU GRIERA

EL JURAMENT

Novel·la

Preu Dues pessetes

RAMÓN RIBERA LLOVET

POEMES I LLEGENDES

Portada d'Oliva

Preu: Dues pessetes

JOSEP M. DE SAGARRA

EL MAL CAÇADOR

POEMA

Il·lustracions de Joan Mirambell

Preu: Set pessetes

JOAQUÍN MONTANER

POEMAS INMEDIATOS

Portada d'APA

Preu: Tres pessetes

JOÁN ARÚS

NOVES CANÇONS

Portada de Josep Obiols

Preu: Dues pessetes

CARLES SOLDEVILA

PLASENTERIES

Societat Catalana d'Edicions

Preu: Dues pessetes i mitja

Anunci de llibres nous. Una inserció: 2 pessetes. Tres insercions: 5.

LA REVISTA

ANY II. N.º XXVIII	QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613 - BAIXOS Suscripció trimestral, 1 pta. — Número solt, 20 cénts.	NOBRE. 30 1916
-----------------------	--	-------------------

BARBRES O CIVILITZATS

Veurem si al joiell que Rousseau feia giravoltar un jorn, potser debades, li donem avui un moviment inusitat i el fem llampaguejar. Serà si decàs una altra paradoxa i de paradoxes no ve d'una al món. Heu's aquí: «Tout est bien sortant des mains de l'auteur des choses, tout degénère entre les mains de l'homme» Nosaltres diem avui: Barbres o civilitzats? De bell entuvi sospirem fonament pel retorn a l'intuïció viva. Diem *retorn* tant sols en un sentit; la paraula més exacta és *arribar*. Arribar a la intuïció viva, doncs.

D'un home del camp, ço que interessa més indubtablement, és ço que ell troba amb la *ira* del seu esperit; i les formes de civilització estantiques i desfigurades que li venen i amb què ell arriba a substituir-se, només valen per anestesiar la seva ànima i per fer-li viure una vida també estantica i opaca. Els apaga per complert i esdevenen apariències d'home, com les formes de civilització amb què es vesteixen són apariències de veritat.

Nosaltres ens els estimem més essent barbres.

No hem de parlar del que passava en altres temps; però avui, des de fa un segle, en els temps dels *adelantos de la ciencia*, quan

la civilització corra pels rails i pels fils d'electricitat i es propaga per la premsa i pel cine, va creixent l'elaboració d'aquests residuus d'home a la ciutat i fòra de la ciutat i espanta considerar que cultura i instrucció corrin pel mateix camí i col·laborin a la mateixa obra.

Hem de clamar, doncs, pel *retorn*, per l'*arribada* a l'intuïció viva.

No hem de negar la valor de la civilització que per alguna cosa és feta tota ella d'intuïcions vives que foren, però la civilització ha de ser superada, ha de ser sobrepassada i cal, a l'extrem d'ella, trobar altra vegada la natura verge i tornar amb tot el tremolor de l'esperit a l'intuïció viva per fer més civilització, si's vol.

Nosaltres sofrim sobretot pels mestres, per tota mena de mestres, que són sens dubte els més responsables i els que estàn més en perill: que les formes de civilització no'ns dominin, que no ofeguin l'esperit i el deixin hàbil sempre per l'intuïció viva!

Per mor dels mestres hem usat el mot *intuïció*, sagrat en Pedagogia, puix el digué aquell Pestalozzi al qual sempre hem de retornar.

ALEXANDRE GALÍ

ROMAIN ROLLAND

Deien els escèptics: No hi ha poeta per escriure el poema dels nostres temps.

I no tenien raó.

El poeta es diu Romain Rolland. El poema es diu *Jean-Christophe*.

Els nostres temps estan sota l'advocació de la sensibilitat.. El *Jean-Christophe* és el poema de la sensibilitat. Romain Rolland és l'home de totes les sensibilitats.

Els darrers grans homes de sensibilitat parcial responien al nom de Nietzsche o de Tolstoi. Romain Rolland és més comprensiu; respòn també als noms de Beethoven i de Miquel Angel.

Abans de l'any 1898 la bellesa de les obres literaries més belles era fragmentaria; la capacitat dels darrers creadors era una capacitat de resum; l'halenada llur moguda per la pressa de finir aviat.

Romain Rolland, plasma el desig del seu temps. Vol la restauració de l'home en la seva integritat espiritual i pràctica. No es mou per la curiositat sensual de catalogar sensacions sinó per la necessitat total de posseir.

No és l'escorcollador de la vida, és el recreador de la vida: Artista tant com home d'acció.

Els qui l'han acusat d'inhibir-se davant la guerra, no el coneixen. Amb la seva actitud ha superat una acció determinada per donar-se a totes les accions, com amb la seva obra havia superat una sensibilitat determinada per nodrir-se de totes les sensibilitats.

Pot dir-se que és el poeta d'aquesta guerra d'ara. El seu poema es diu *Au dessus de la mêlée*; i a despit de tots els contradicadors apassionats o envejosos, dies a venir podra admirar-se en aquest poema la síntesi de totes les nobles virtuts que la gran guerra ha desvetllat, la palpitació de totes les dolors i de totes les pietats, de totes les passions i de tots els sacrificis, la resplendor immortal de totes les flames eternes de

aquesta trágica foguera d'Europa que ens redimeix i ens purifica.

El partidisme és una sola flama i cada nació fa una sola baralla. Romain Rolland al·tifica totes les flames per damunt de totes les baralles. Venç l'heroisme fragmentari que és una mutilació i accepta i glorifica l'heroisme total que és una restauració.

L'actitut de Romain Rolland en el seu recull *Au dessus de la mêlée* completa el sentit del *Jean-Christophe* davant del qual demanaven alguns: ¿Quins són aquests dies millors que la dialèctica torrencial de l'autor anuncia?

Heu's-aquí que ara l'autor respòn sense desmentir el passat, fidel al seu pensament de sempre:—Els dies millors són aquest demà, damunt la baralla, que jo us prometo.

Perxò no crec que el *Jean-Cristophe* sigui una creació de tristesa ni que *Au dessus de la mêlée* sigui una obra crítica en el sentit desmesurat de blasme que molts li atribueixen.

Romain Rolland ens ha donat sempre una visió de la multitut amb totes les depressions i reaccions de la multitut.

Aleshores i ara el moviment mental pren i reprèn els personatges del *Jean-Cristophe* i pren i reprèn les idees d'unitat espiritual que són el centre de *Au dessus de la mêlée*.

Les multituts de carn i òssos i les multituts de pensament que mou el Romain Rolland, sense desmentir en absolut la concepció idealista d'un Goethe per exemple, obeeixen una inquietut, i per tant són més vulgaritzades. Tenen, però, una superior vivacitat que les fa més vulnerables artísticament, més humanes, més nostres, igualment defensades del naturalisme tecnificat d'un Zola que del naturalisme neocristià de Tolstoi.

Aquesta defensa permet que del cant de la multitut que és l'obra de Romain Rolland excel·lin veus tan pures com la lletra a G. Hauptmann, o els comentaris a la

literatura de la guerra en *Au dessus de la mêlée* i episodis tan purs com el d'*Antoinette* i el del professor Schultz; o figures femenines tan sobiranes (tan shakespearianes gosaria dir), com les de Sabina, Agna i Grazia, en el *Jean-Cristophe*.

Això vol dir que en la comprensió de totes les sensibilitats no s'abandona Romain Rolland. Això vol dir que fa un acte intel·ligent de selecció.

I aquest és el poema del nostres temps, i aquest és el poema de la guerra: La sensibilitat governada per l'intel·ligència. La voluntat de selecció venent l'instint de confusió que és la mort.

¿No nega la mort *Jean-Cristophe*?

¿No nega la mort *Au dessus de la mêlée*?...

* * *

L'oportunista localitzador m'interromp i pregunta, diu:

—Bé, però on va nèixer Romain Rolland?

—No ho sé, responc, ni m'importa saber-ho.

* * *

Quan escric que Romain Rolland és el poeta dels nostres temps, vull dir més precisament que és el poeta del demà.

¿Què en penseu vós que per afalagar l'amic li dieu el més gran poeta d'avui?

¡Es tan curt avui!

Ja ho sabeu: 24 hores.

* * *

L'home de prejuís, gran enemic nostre, no pot acceptar l'amplitud del Romain Rolland.

L'home de prejuís, és com aquell dement que el municipal deixà a la Comissaria de pobres i després no se'n volia moure i deia:

—Jo no he pas vingut. Que em tregui el senyor municipal; quan ell m'ha dut, ell sabrà perquè....

Els partidistes no comprenen l'obra de Romain Rolland,—l'obra i l'actitut se confonen,—perquè tenen una part de sensibilitat atrofiada.

El neutralista no el comprèn perquè no té sensibilitat.

J. M. LÓPEZ-PICÓ.

POESIA FRANCESA

DE JOSÉ M. DE HEREDIA

TARDE DE BATALLA

El xoc fou violent. Encara la farum
del gran carnatge omplia l'espai. Centurions
i tribuns respiraven aquell agre perfum,
i els soldats esguardaven els amples horitzons,

amb ulls tristos, comptant els llurs companys difunts.
Mes eren vencedors. Al lluny, com fulles mortes,
veien, en remolí, els arquers de Fraortes.
I la suô amarava llurs rostres ferris, bruns.

Llavors aparegué, ses carns d'heroi cobertes
de sagetes, mostrant ses ferides obertes
sots la porpra onejanta i el bronze rutil·lant,

al sò retrunyidor de bèl·lica complanta,
superb i domenyant son cavall que s'espanta,
sota el cel inflammat, l'Emperador sagnant.

A UN TRIOMFADOR

Fes esculpí en ton arc, il·lustre emperador,
fileres de cabdills i de barbres guerrers
sota el jou; troços d'armes i de naus i de velers,
i la flota cativa, i el rostre, i ta braor.

Tant si ets eixit d'Ancus com nat d'algún mesquí,
tos noms, familia, honors i títols, llargs o breus,
grava'ls tots en el fris o en els baixos-relleus
profundament, de por que els borri l'avenir.

El temps ja se t'acaba, I esperes, sér migrat,
eternitzar el bruit de tes virtuts mesquines.
Prò una eura pot desfer el trofeu més servat.

I entre l'escampadiça dels marbres triomfals
on l'herba ja s'arrapa a ta gloria en ruïnes,
potsê algún segador, sol, oscarà sa falç.

ELS CONQUERIDORS

Com un vol de falcons lluny del fossar natal
cansats de ses miseries altives, uns marins
sortien de Moguer devers llunyans confins,
embriacs d'un retorn heroicament brutal.

Volien conquerir el metall fabulós
que en apartades mines Cipango madurà.
Lluitaven amb els vents alisis, al llindar
del món occidental, obscur i tenebrós.

I cada nit, l'atzur de la mar, resplendent,
llur somni aureolava d'un miratge daurat
i els mostrava els encisos d'un avenir plaent;

o, inclinats endavant de les naus blanquinoses,
del fons de l'Occeà, dins un cel ignorat,
veien alçar-se noves estrelles lluminoses.

JOÁN CAPDEVILA, trad.

LIRICA CATALANA

L'AMOR QUE CAMINA AMB MI

Jo tinc una amor estranya
que no es pot moure de mi,
una amor que m'acompanya
cada dia pel camí.

Jo tinc una amor ignota
que no la coneix ningú,
que sols el meu cor la nota
perquè és ell el qui la du.

Jo tinc una amor eterna
—devegades no sé on—
però els moments me governa
en el meu pas sobre el món.

Jo tinc una amor que pensa
i que sent com sento jo;
amor que sempre es comença
com si fos el meu ressò,

Jo tinc una amor que parla
en la meva propia veu,
però quan vaig per cercar-la
sempre em fuig de tot arreu.

L'he seguida cada dia,
l'he seguida pel camí;
i la duc per companyia,
sense moure's, dins de mi.

Segueixo tota la vida
la veu que mor i que neix,
—no sé si l'esperit que em crida
soc tal volta jo mateix!

La vida la veig a fòra
i la veig a dintre meu,
mes sé que ben a la vora
solament hi tinc a Déu.

Ets massa abellida i pura
—o, dòna qui sempre em vén!—
ets només una figura
feta dels meus sentiments.

De mon desitg qui s'anima
tu ets la forma, tu ets la flò,
perxò el meu cor qui t'estima
diu que sols m'estimo jo.

Amor que mai se concreta,
amor que és sols ideal,
amor que de tan perfeta
no pot ésser mai real...

Amor que ets com una imatge
de la meva voluntat,
te duc en el meu viatge
com qui duu l'Eternitat.

FIDEL RIU DALMAU

LLETRES

CANTS I AL·LEGORIES, per J. M. LÓPEZ-PICÓ. Op. VIII. Imprenta de F. X. Altés, Barcelona 1917.

Suara una obra petita de J. M. López-Picó: *L'infantament meravellós de Schahrazada*, ens duia a una vera orgia de la metàfora. Uns versos que així que l'atenció s'hi projecta semblen enrigidir-se per un íntim nervi de voluptat; i en ells, sovint, una segona metàfora partint d'una primera metàfora com d'un objecte real no obrat encara poèticament. Aquesta interpretació dels poemes *Les mil nits i una nit*, anava però fora de la serie dels «opera» del nostre poeta; i el seu català cenyit, i d'unes crues colors assolellades, diria's que romanía embolicat en la seva virtut,—estranger a l'orgia on s'asseia curiós.

Avui, apareixen *Cants i Al·legories*, op. VIII: un «agape» de la metàfora, dinar d'amor; i encara més just, el «symposion» de l'amical, savia conversa.

Es a dir, la metàfora ja com una vera filosofia. Passa ella, i tot el món ne resta enriquít: les coses, abans, recordem que eren ben pobres i fosques de significat. Eren sobre tot «isolades». Ara, elles se són ajuntades en mil diversos acords, flonjos, gosats i intel·ligents. Ara, el món és nou i té una aparença clara de unitat. Ara, també, en el món han sonat unes quantes interrogacions més: després d'un vol infinit en l'ascensió infinita, el poeta sab una vegada més «la tristesa mortal de ser home». I nosaltres amb ell.

Vetaquí. El diví de l'home, contempla; l'humà de l'home, inquireix i recerca, i en la folla cacera de les significacions, el món el tanca irònicament en un cercle sense circumferència. Les unes coses s'expliquen solament per les altres coses; però el nexa misteriós no és aclarit si l'home mateix no crea la llum. Aleshores sorgeix la metàfora. No és en darrer terme una metàfora tota definició? I no consisteix la poesia en donar el nom de les coses, que és com definir-les, però amb un màxim de llum en un mínim de materia expressiva? La guspira no té mida en el nostre còmput del temps; ni qui sabria l'intensitat de les hores

callades del poeta, que són el pas obscur de les coses cap a dintre d'ell, per il·luminar-s'hi d'home?

Aquí revé poderosament un vell motto: «L'home és la mesura de totes les coses», *L'home* individual? *L'home* en genre? L'inquietant equívoc sembla poder solament subsistir si per «home» entenem «poeta». La poesia—precisant, la lírica—inclou en son ple la paradoxa: el màxim d'individual amb el màxim de genèric. Així el cant més íntim és de tots els homes i de tots els temps.

La dita vella doctrina veia la natura com un esdeveniment perpetu, actuant sobre el perpetu esdevenir que fa la personalitat de cada home; no es podria acceptar això per aquest món de la poesia que és apart del món dels sentits, i en el qual les coses no viuen sinó en quant són expressades per súbita, inefable unió amb altres coses, és a dir, en quant són metàfora, que així val tant com «mesura»? Mesura, que és dir «límit»; aquell limitar arbitrari, imperial, que no comprèn res que no sigui a forma i semblança humana; que si un temps creava els déus amb figura i sentir d'homes, més tard, per obra de la fe — que és un altre món apart — feia de l'home una imatge i semblança divines.

La qual és l'actitut de fe d'aquest llibre opulent: *Cants i Al·legories*. Quan el poeta s'adreça al seu Senyor, s'esdevé tot seguit un diàleg entre dugues humanitats, la infinitament alta, i l'infinitament humil, la que petja l'*humus* d'on sortia. I quan el poeta ens diu (en aquest llibre vuitè, continuació, sense fronteres, de set altres) l'espectacle de la seva consciència, i el del món de les coses exteriors, tot dominat i fos sota el magne poder de l'intel·ligència,—aleshores el poeta, a faisó divina, «crea»: i la seva creació no és sinó un limitar, un mesurar, un «metaforitzar». La metàfora continuada té un nom: al·legoria; l'expressió ritmada té també un nom: cant.

Ara, el joc de l'intel·ligència no és fàcil de

seguir com el sonar afalagador de la orella; en canvi, si en aquest segon habita la obscuritat, aquell és tot claretat. *Cants i Alegories*, (com altrament la resta de l'obra de J. M. López-Picó, de la qual és ja un membre indescapable),

és doncs un llibre difícil i clar; en un sol mot: *clàssic*. Així, amb el temps, la seva destinació és que els escolis s'hi acoblin damunt inacabablement.

CARLES RIBA

UNA BIOGRAFIA DE RAMÓN LULL

Vida i actes del reverent mestre i benaventurat màrtir Ramon Lull, ara novellament escrits per Llorenç Riber, Pvre.

Era l'amic dintre e defora cobert d'amor, e anava cercar son Amat. Dehia-li amor: —¿Hon vas, amador? —Respòs: — Vou a mon Amat, perço que tu sies major.

En un pla vora la mar una ciutat foneja aïssant bandera de mitges llunes. *Tuniç*, diu la llegenda. A vela i rem un navili i tres barquetes van i vénen. De la porta de terra n'ix un camiol. Per ell ha sortit l'escamot de sarraïns que ara apedrega un venerable francescà de llarga barba. Espessos li engeguen els rocs—els cullen de terra, en duen a faldades,—i tots colpeixen els cansats membres del sant varó, *Raimundus Lullius*. Ell, de genollons, aguantant ferm, i encara té prou abrivada per repetir que *Sola christianorum religio sit vera*, i amb son martiri ho conferma. Per ço, esbotzant-se la volta atzur del cel, un raig de gracia divina l'enforteix i l'aureola... Aquesta és la bella imatge d'un boix cinccentista, que fa la portada d'un bell llibre, imprès suara a la Ciutat de Mallorca i a despeses del seu Ajuntament: *Vida i actes del reverent mestre i benaventurat màrtir Ramon Lull, ara novellament escrits per Llorenç Riber, prevere*.

De cap autor com de Ramon Lull la vida i l'obra han anat més estretament unides; per això que és tan nombrós el capítol bio-bibliogràfic de la literatura lul·lista. Charles Bouvelles (París, 1514); Nicolau de Pax (Milà, 1519); Joàn Bonlabü (Valencia, 1521); Lluís Joàn Vileta (Barcelona, 1565); Nicolau de Mellinas (Mallorca, 1605); Joàn Seguí (Mallorca, 1606); Antoni Daça (Valladollid, 1611); Pedro Sánchez de Lizaraça (Tarazona, 1613); Andreu Libavius (Francfort, 1619); Artur de Munster (París, 1638); Bonaventura Armengual (Mallorca, 1643); Vicens Mut (Mallorca, 1650); Alonso de Cepeda (Bruxelles, 1664); Joàn Maria de Vernon (París, 1668); Damiàn Cornejo (Madrid, 1686); Pere Bennassar (Madrid, 1691); Jaume Curturer (Mallorca, 1700); Ivo Salzinger (Maguncia, 1721); Josep Amengual (Ma-

llorca, 1847); Marius André (París, 1900); Samuel M. Swemer (New-York, 1902); Antoni Blanch (Barcelona, 1907); Joàn Avinyó (Igualada, 1912), i molts i molts d'altres—deixant de banda els que a grat scient cultivaren la *llegenda lul·liana*, com Jaime Botellas, Núñez de Arce i Dicenta—escrigueren en llatí, en català, en francès, en anglès o en espanyol, amb crítica o sense crítica la vida de Mestre Ramon.

Base de tots els biògrafs lul·lians que no l'han cercada en la tradició popular, ha sigut una certa vida coetania de Ramon Lull i dictada per ell que—per ço—no pot arribar a la seva mort, deturant-se en 1711. Es la mateixa que Joàn Seguí la creu escrita per Ramon a prec de Felip *el Bell*, de França, i Wadding a prec de Jaume II, de Mallorca.

Servint-se d'aquella pedra fonamental, mossèn Riber ha emprès la seva tasca. Refer el camí seguit de P. Curturer (*Disertaciones históricas*, Mallorca, 1700), de P. Pasqual (*Vindiciae Lullianae*, Avignon, 1778) i de Littré i Hauréau (*Histoire littéraire de la France*, XXIX, París, 1885)—no esmentant que els biògrafs que assenyalen monjoies definitives—era difícil empresa. Assajar-la, vol dir gran confiança en les propies forces—la d'un atleta que entra en la palestra amb els més forts—Reeixir-hi, vèncer els uns en la crítica històrica, vèncer els altres en l'anàlisi psicològic, vèncer-los tots en la bellesa de la forma i en la comprensió integral del personatge, merita una doble corona, de llover i de roure.

Mn. Riber no és pas, com En Salzinger o el P. Pasqual, un deixeble de l'*Ars Magna*. Creu que la gloria de Ramon Lull està en les seves obres catalanes, de poeta; però jutja amb una compassió amorosa, ben diferenta de la sequedat racionalista de Littré i Hauréau,

fins la part més abstrusa, pueril i ja—¡grat sia a Déu!—morta per sempre, del sistema lul·lià.

Senescal del rei de Mallorca, trovador que cantà la bellesa de les dames, ermità de Randa i de Miramar, mestre a la Sorbona i a Montpeller, viatger incansable de totes les terres mediterrànies, apostrofador de reis i de papes, pledejant en els concilis i els capítols de menors i predicadors, apòstol i martre de la fe cristiana en terres sarraïnes...tota la obra de Ramón Lull és obra d'amor, d'amor humana i d'amor divina.

Qui s'acosti amb fredor a la obra de Ramón el foll, del procurador dels infidels, del juglar de Crist, romandrà desconcertat, com el sord que veu moure's un actor sense oir-ne les paraules.

La obra de l'amor només que amb amor es comprèn, i Mn. Riber amb amor s'és atançat a la vida i a la producció lul·liana. Per ço l'ha entesa i amb amor l'ha escrita.

I, perquè és obra d'amor, la *Vida* ens enamora de bell entuvi, i no la deixem de mà fins que l'hem llegida. Cap novel·la, cap ficció té l'interès de la vida de Ramón Lull. Trenta anys de vida mundana, deu de vida contemplativa, quaranta de vida apostòlica! Té la bellesa de l'acció i té la bellesa sublim de la tragedia. Recórrer tot Europa, interessar les corts de Mallorca, de Catalunya i de França, el papa i els cardenals, els fills de Guzmàn i els fills d'Assis en la obra de més alt profit per la Església... i veure al cap d'anys el col·legi de Miramar afollat i dispers, el perill turc creixent de dia en dia, el Sant Sepulcre en mans dels sarraïns! Que bé es comprèn la darrera anada de Ramón Lull a Bugía i a Tunís en 1314! Un home sense amor s'hauria suïcidat al veure el fracàs de tota la seva vida; Ramón Lull, sobreixint-li l'amor, cerca la mort per amor de son Amat: es fa matar, ja que no pot matar-se.

I perquè és obra d'amor és perfeta. Res del que els documents diuen, insinúen o permeten rastrejar Mn. Riber no ho ha oblidat; cap dels passatges de les obres lul·lianes—i tants n'hi ha!—que poden contenir un tret autobiogràfic d'ell no l'ha negligit...i tot el que en dóna a conèixer un estat d'ànim o una impressió volandera, i s'enllaça la obra amb el temps i amb el paisatge, i allò que sols un poeta podia fer, la inter-

pretació d'imatges que paraules fugidores esborrallen—com només que un gran pintor pot desenrotllar en una tela els esboços d'un altre gran pintor—res; res no hi manca en la *Vida* escrita per Mn. Riber. I res no hi sobra tampoc. L'encís i la majestat d'un bosc d'alzines repugna l'acordeó i els llumets a la veneciana. L'encís i la majestat d'En Lull repugna l'adjectiu torturat i la frase salomònica.

Gairebé que tota la *Vida* coetania i moltíssims fragments en prosa i en vers de Ramón Lull, intercala Mn. Riber en la seva narració, i no hi ha soldadura aparent. La mateixa riquesa de lèxic, la mateixa elasticitat de construcció als uns que a l'altra. I res més lluny del *pastiche*, però Mn. Riber no és dels que extreuen dels clàssics paraules i frases, amb una mena de pinces (que solen ésser les del mal gust)—com l'entomòleg caça els insectes en un ramell de flors,—les conserven dissecades en un cedulari, i després, entre un neologisme inútil i un barbarisme revoltant, les incrusten dins la tonalitat d'una prosa estantia. N'hi ha, però Mn. Riber no és d'aquestos. Fins ara el sabíem poeta (*poeta* és un nom que els adjectius li sobren); ara el sabem també prosista, prosista on la simplicitat i la puresa del llenguatge i de la construcció lul·lianes han sabut maridar-se amb l'amplitut i la sonoritat llatines.

Pocs són dels nostres literats els qui dominen els clàssics; i, d'entre els pocs, poquíssims són els que'ls aprofita: en primer terme, Mn. Riber.

I perquè és obra d'amor, la *Vida* serà fecunda, tothom qui la llegeixi creixerà en amor de Ramón Lull, si ja el coneix; frisarà de conèixer-lo, si no: i cercarà immediatament el *Desconort* i el *Cant de Ramón*, i el *Fellu*, i el *Blanquerna*, i el *Llibre de Santa Maria* i el de *Contemplació*... i serà un de més en el nombre infinit dels entusiastes de «Ramón Fantàstic».

Per acabar, remarquem la noble faisó corellesca dels estranys epitafis amb què fineix la obra.

I que, així com ara l'he llegida a corre-cuita entre el tumulte ciutadà, pogués rellegir-la aviat, amb pau en el cap i en el cor, a Miramar, vora la ermita de la Trinitat, mentre reflen els rossinyols i riella, saltant-hi els dofins, la mar sonora.

L NICOLAU D'OLWER

En Josep M. Girona publica amb aquest el seu primer llibre de versos, que el formen un número reduït de composicions. Aquesta última circumstància sol ésser una garantia quant a la valor substancial d'un llibre com aquest, per tal que ella deixa entendre que el tal llibre és fruit d'un treball intel·ligent de selecció. Però una circumstància no menys interessant convé de tenir en compte per a la publicació d'un llibre així, ja que la seva publicació exigeix per si sola una responsabilitat literària. Aquesta altra circumstància és la circumstància de temps; és, senzillament, la oportunitat. Un mateix fruit— i perdoni-se'ns la poca novetat de la semblança en gràcia a la justesa del concepte—serà diferent al nostre paladar, segons sigui collit abans o a l'hora justa del seu estat de maduresa. Un aventatge ben remarcable, no obstant, és d'advertir de part del fruit que l'arbre produeix, i és que aquest fruit, sigui de la mena que es vulga i prescindint dels casos d'injertació mixta, té una sabor pròpia, més o menys plaent a la boca, però pròpia. I, en canvi, el fruit que el poeta ofereix, el llibre primer que dona a la llum, especialment, a més de la aspresa que li pervé de la prematuritat, ofereix al nostre paladar una ambigua mescolança de sabors alienes que ens fa introbable i difícil de saborejar en tota sa intensitat el gust genuí. Que en un primer llibre de versos, que en l'esperit del poeta quan gairebé, per la seva mateixa juvenesa, és verge de sensacions profundes, s'hi descobreixi de tant en tant la petjada d'altres poetes, és un fet general perfectament explicable, i més tenint present que el cas del geni és un cas isolat, no massa repetit. Però, apesar de tot, no deixa de manifestar-se, enc que tímidament i d'una manera simptomàtica, la llum que fa endevinar lla del camí el pas ferm i lliure del poeta, la seva personalitat futura, si és que aquesta personalitat existeix realment. En aquest cas es troba, segons el nostre pensar, l'autor de *Versos d'amor i galanía*. El seu llibre, apesar de la poca extensió, s'aparta pot-ser d'aquella valor de cosa seleccionada que és pròpia dels llibres dels poetes que es mouen ja dins d'una òrbita personal o dels que, havent publicat totjust el primer llibre, han tingut una producció prou

vasta per a fer-ne una tria a satisfacció de la crítica que l'ha de judicar, més que de l'autor mateix. En canvi, s'ajusta a ço que deixem dit sobre la maturitat i la diversitat de gust. Altra-ment, no ens ha semblat descobrir a través d'aquets versos qui-sab-lo amanerats, un fort temperament de poeta, encara que no hi manquen signes reveladors de ben estimables qualitats literàries. Hi ha, indubtablement, una voluntat poètica, una inclinació per la poesia; però no una inclinació natural—vocació, en el pur sentit—sinó produïda per la mateixa voluntat, que pot arribar a simular una vocació. La dita, tan coneguda, de què el poeta neix, és veritat, encara que nosaltres creiem que el poeta neix i es fa. D'aquí, doncs, que la poesia, com a facultat innata que és, existeix en essència apesar de la voluntat o independentment d'ella, de manera que mai aquesta podrà suscitar-la, contràriament al que passa amb les facultats adquirides, sinó que, existint en principi per llei natural, es desenrotllarà naturalment pel contacte amb la vida i amb la cultura. En els inicis de la Renaixença, quan, amb millor voluntat que preparació, el nostre fervor patriòtic volia improvisar una literatura, era dispensable la pseudo-vocació, i encara l'hem de agrair, per tal que, si bé—llevat dels casos de pura vocació—no tingué una positiva valor literària, impulsà el desvetllament polític de la terra i preparà una època més equilibrada i conscient. Però ara, per raó d'aquesta mateixa consciència, per la responsabilitat que sobre nostre pesa cada dia més, no podem confiar massa en la *vocació* presa en el sentit d'*afició* literària, si no va degudament acompanyada del què, pròpiament parlant, en diem *dò* i, en el nostre cas, *dò poètic*. El que fins no fa pas gaire ha succeït aquí, que molts prenien la lira en un moment enganyós i l'abandonaven més tard, assabentats que la realitat no responia al llur propòsit—lloable, malgrat tot—no pot succeir avui, no deu succeir. El qui d'entre la actual generació prengui la lira ha d'ésser tal que no la deixi ja més. No hem de permetre que ningú vingui i digui, desil·lusionat: *he penjat la lira*. Però confiem que En Girona, amb altres llibres, ens demostrarà no ésser d'aquests.

JOAN ARÚS.

APOLOGIA DE LA LLENGUA CATALANA (*)

Discurs inaugural del curs acadèmic de l'Institut de Cultura i Biblioteca popular per la dona, del dia 1.er d'Octubre d'enguany.

Il·lustres senyors:

Benvolguts comprofessors i alumnes de aquest Institut:

Diu un historiador anglès que en considerar l'eclipsi de la literatura catalana, li sembla que el món ha perdut una part de la seva intel·ligència i ha vist fondre's impensadament el patrimoni intel·lectual de la generació humana.

Si a aquell notable escriptor hagués estat avinent de parar-se en la renaixença literària de la nostra terra, amb joia d'igual intensitat que el dolor de les paraules precedents, hauria pogut constatar la llegenda del Fènix esdevinguda realitat en l'ànima i el còs d'aquella que els primers poetes dels Jocs Florals restaurats anomenaren la morta viva.

La joia d'aquesta resurrecció, que a nosaltres atany d'una manera especialíssima, i que infón plenitud de vida i buf d'esperit a tota manifestació de l'ànima catalana, no pot menys de guiar la meva paraula, avui que una indicació de la Junta Directiva de aquest Institut m'ha posat en el deure de adreçar-vos-la.

I com podria parlar-vos d'altra cosa que no fos de la nostra preuadíssima llengua catalana un qui té feta professió del seu ensenyament, en mig de l'esclat renaixementista dels estudis lingüístics a Catalunya i del culte a l'expressió natural del nostre pensar i sentir?

Fa dèu anys d'aquell memorable i popular Congrés Internacional de la Llengua Catalana, on més de tres mil amadors de les glories patries vinguts de tots indrets colpejaren amb el batall del llur entusiasme la campana destrempada per tres segles de abandonament i afeblida en la propia sonoritat pel ressò d'altres veus més a la moda.

L'any 1916, com responent al transcurs de la primera dècada d'aquell toc de sometent, podrà ésser anomenat l'any de la llengua catalana, per l'esplendor dels actes realitzats en son homenatge, començant per la Diada de la llengua que assenyala el Cap d'any, remarcant-se encara l'anyada per l'esclat victoriós que tingué el nostre verb a una memorable sessió del municipi de Barcelona, pel plebiscit favorable hagut dels representants de Catalunya a les Corts espanyoles i per l'actitut defensiva que sorgí de diversos indrets on llengua catalana és parlada contra possibles intents de reducció de la seva àrea espiritual.

Permeteu-me doncs que porti la meva ofrena humil a l'altar del verb nostrat, i no encara la meva sola, puix en tan agradós romiatge bé puc esperar la companyia de tots els que feu la mercè d'escoltar-me.

Comencem proposant-nos una qüestió que ha d'ésser l'origen de tota l'apologia de la llengua catalana. Comencem preguntant: què és la llengua catalana?

Si ho pregunteu als pics alterosos i a les valls enconrades que s'estenen des dels estanyes de Salses, terres enllà dels Pirineus, fins a les palmeres d'Elx i Santa Pola, us diràn que és la veu de les generacions humanes que han vist passar fa dèu segles, escombrant terres avall la host dels alarbs, embarcant-se en els ports banderes alçades cap a redimir altres països de l'infidel o de la opressió enemiga, regant la terra amb sang generosa en lluita contra l'invasor. També us diràn que aquest invasor, venint del Nord o de Ponent, es distingia per la se-

(*) Discurs inaugural del curs acadèmic de l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la dona. No insistirem mai prou en l'elogi del nostre idioma i en la necessitat de que ell acabi per imposar-se totalment en nostra terra. Avui que N'Emili Vallés, ha escrit d'ell una bella apologia, renovem el deure sagrat amb la reproducció total del discurs que feu en l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona.

va parla que no entenien les veus de la tremuntana regolfant pels cims blanquejats dels gegantins turons que migparteixen el país dels nostres pares, ni les crestes del Montserrat posat al mig de la terra estenent sos braços de boira com fent d'ampara als seus fills de llevant i de ponent, de migjorn i de tramuntana, parla que no sabien confe-gir les copes dels salzes i els pollancs mo-gudes pel mateix oretjol que arrissava les aigües del Ribagorça i del Turia i que dia-logava amorosament amb sa germana oriental d'una ribera a l'altra del Cinca.

Si pregunteu què és la llengua catalana als rústecs fills d'aquestes cimes i d'aques-tes valls us diràn que ella és l'expressió na-tural del seu pensament que no sabrien dir en altra forma sense retorcer-la i disfregar-lo, i que mai no n'han sentit d'altra en boca dels seus passats ni d'altra fairsó sabrien adreçar-se a aquella sa Mare divina que té un temple en cada cim de la patria.

Si baixeu de les terres muntanyenques i us atanseu a ciutat per investigar quina opi-nió de tal llengua és tinguda, uns en veureu que serveix fidelment, més o menys pura, la parla que una llei natural ha desenrotllat en llur cor i en llurs llavis; d'altres que no sols la serveixen per impuls ancestral sinó que fan professió de servir-la i enaltir-la contra in-vasions amenaçadores; altres que amb tot l'amor i tots els esments del seu esperit la conreen i l'engalanen amb les perles del seu ingeni i àdhuc li injecten amb gran cura i esmerçament de saviesa aquells gèrmens de fortitut que la facin resistent a la corrup-ció. I entre aquells que la guaiten com a ma-nifestació natural del llur esperit, i els qui la tenen sols com una antigüalla més o menys venerable, i els qui la troben escaient amb el seu davantal de cuina o amb les humils sandalies i la virolada barretina, però no amb el ropatge de la senyoria, i els qui tre-ballen ardidament per asseure-la en son tron de sobirana, no manca, jo incomprendible i suma ignorancia! qualche professor de «Insti-tuto general y técnico» que digui en son llibret de text, d'aquests llibres que es van

copiant els uns dels altres, que la llengua catalana no és més que un de tants dia-lectes, que, com l'andalús, el galleg, el valencià i el mallorquí són parlats en els te-rritoris de les 49 províncies espanyoles, sot-meses, no per llei de natura, sinó per volun-tat inconsiderada del legislador a una unitat lingüística oficial.

No ens ha pas de punyir, mon benvolgut auditori, que la nostra gloriosa parla sigui motejada de dialecte per qüestió de nom tan solament, com ningú no s'ha d'ofendre que hom digui barret o capell de l'estre amb què cobrim el nostre cap; llengua i dialecte són en certa manera expressions sinònimes, i sols una convenció científica molt raonable o, en el nostre cas, la ignorancia o bé una pruija de desconsideració, a totes dues co-ses, que ja solen anar plegades, fa repre-sentar a aquestes dues paraules idees dife-rents i supeditades la una a l'altra; i de tal malvestat sí que ens n'havem de doldre.

Però seguim els nostres passos en cerca d'això que pugui ésser l'anomenada llengua catalana, i demanem-ho aquesta vegada, per no errar el tret, a la ciencia lingüística. Per obtenir-ho, seguint el camí d'aquesta cien-cia, vulguem assabentar-nos de l'origen i de la vida de la nostra llengua, i compendrem fàcilment la nul·litat dels esforços dels que pretenen rebaixar el seu llinatge.

Què és la llengua catalana respecte de son origen? Tothom sab que la llengua catala-na és classificada entre les anomenades ro-màniques. Aquest qualificatiu prové de la descomposició de la llengua de Roma que s'havia fet general dins de l'imperi romà amb el nom de llengua llatina, imposant-se damunt la gran diversitat de llengües exis-tents abans que les legions romanes arribes-sin a estendre's formant aquell formidable imperi. Així com els raigs del sol es descom-ponen en atravesar un prisma de cristall i la llum blanca es destría en raigs d'entonacions de color innombrables, així la llengua parlada pels diversos pobles sot-mesos a l'imperi romà, en desfer-se aquest, i en anar recobrant cada un d'ells per tant

la seva personalitat, al xoc de la llengua general amb les arestes i facetes del caràcter peculiar, nasqueren i es formaren evolucionant a través del temps les anomenades llengües novo-llatines.

Com set són els colors simples de l'espectre solar, o sia el procedent de la descomposició de la llum blanca, set foren les branques principals eixides del tronc comú, set les filles grans del llatí parlat, distribuïdes per tot el migdia d'Europa. Començant per la península ibèrica, el domini occidental de les parles llatines, ja trobem marcades tres personalitats lingüístiques, el portuguès, o més ben dit galaico-portuguès, el castellà i el català. Ve després el francès, la més septentrional d'aquelles parles, entravessada de influències nòrdiques, que es parteix amb el provençal el domini de les Gal·lies. Segueix el feix de dialectes que constituïren, predominant el toscà, la llengua italiana. I anant fins a l'orient d'Europa trobem el rumanès, la llengua parlada per aquesta nació que, posada en mig de pobles de races distintes i tintada amb reflexos eslaus, honora en el seu nom el record de la mare Roma.

Resumint, podem definir la llengua catalana dient que és el reflex de la llengua vulgar de l'imperi romà damunt la manera d'ésser pròpia dels habitants del nord-est de la península ibèrica. Aquests habitants formaren, doncs, un dels tres grups lingüístics en què aquesta península quedà dividida, si prescindim dels que seguïren parlant l'antiquíssima llengua basca, resistent a la romanització, i que, com tothom sab, subsisteix encara, salvaguardada entre riscos i penya-lars, i perpetuant, amenaçada pels seus dos flancs, una mostra del caràcter indòmit de la famosa antiga Iberia.

Els esdeveniments polítics, si és que es pot parlar de política referint-se a aquella època turbulenta que succeí a la caiguda de l'imperi romà, van anar accentuant aqueixa formació trilingüe de la Iberia romanitzada, i la invasió sarraïna no va fer més que deturar l'evolució natural del fet lingüístic per

deixar-lo expansionar després amb major braó i empenta.

Aqueix braó i empenta li ve del fet conegudíssim de la reconquesta, començada en tota la línia de cordilleres del nord d'Espanya, on s'havien refugiat els fills del país davant la gosadía de l'invasor, i d'on eixiren aquells reietons, sobirans després amb el nom de comtes o de reis dins d'aquells nuclis nacionals que s'anaven formant a mesura que una comarca quedava lliure de la host enemiga.

Així com la invasió era vinguda de sud a nord així era natural que es fes en sentit invers l'escombrada del foraster i s'hi marquessin les tres agrupacions, que diferenciades per la parla llur, constituïen al mateix temps tres nacionalitats en flor. La ventada sarraïna que féu caure aquella flor primerenca donà cohesió per contracop a aquells nuclis que, obrant cada un amb la independència que li assegurava la mateixa configuració del terror, assenyalaren tres faixes de nord a sud. Així quedà dividida definitivament la Iberia en tres regions lingüístiques, com, a través dels canvis i absorcions esdevingudes, encara avui pot perfectament observar-se.

Ja en una època molt remota es formaren del català les dues agrupacions conegudes avui per català oriental i català occidental, essent la més remarcable distintiva del primer la confusió de la *a* i la *e* àtones, que tant caràcter dóna al nostre català oriental entre totes les parles d'origen llatí.

D'acord amb la observació del filòleg francès Bréal quan diu que les circumstàncies polítiques són el millor alçaprem per fer surar una llengua literària, podem veure com la nostra s'enlaira i assoleix la categoria de llengua d'Estat i per tant de vehicle internacional gràcies a la terra presa als alarbs per nostres sobirans i especialment per les conquestes del gran Jaume I que estengué, juntament amb les fronteres del reialme català i la fe cristiana, l'esplendor de les nostres lletres, puix d'ell ha po-

gut dir amb justícia En Verdaguer que fou l'herald gloriós de la musa catalana «que li obrí les portes de sos estats i li donà les ales del seu entusiasme, per volar amb ell de muntanya en muntanya i de reialme en reialme». I no sols impulsà en els seus súbdits l'alt conreu de les lletres, sinó que ell mateix s'abellí a conrear-les, alçant-les al nivell que no sabria dir si no és copiant les expressions del mateix poeta esmentat quan diu que «manejant tan bé la ploma com l'espasa, emmotlla nostre nadiu idioma a la precisió legislativa en els *Furs de Valencia*» i que «en sa *Crònica*, de la qual verament se pot dir, com de pocs llibres, que tot és or, el pasta i el torç, l'aprima i el ductilitza a son voler en gràfiques imatges i delicades pintures del seu temps i sobre tot en naturals i bellíssimes frases amb què ens deixa entreveure, sense adonar-se'n, els sentiments del seu cor tan senzillament gran».

Així és com en aquell llarg regnat que omplí més de mig segle, i que per ell sol fóra prou a immortalitzar el nom d'una pàtria i d'una cultura, veiem com pren impuls l'extensió del llenguatge d'aquella cort incomparable presidida per un que és tan expert diplomàtic i hàbil legislador com guerrier valeros i estrenu que als onze anys ja pot pendre el comanament d'un exèrcit.

Tres nous regnes renaixeren pel gran rei a la vida de la civilització cristiana; i això fou el poderós mitjà d'eixamplament del domini lingüístic català, que s'expandí a Valencia en sa varietat occidental, retraient l'origen de la gent lleidatana que aquell rei nat en la terra catalana de Montpeller va tramentre per poblar de cristians les terres fertilitzades pel Turia, i formant més tard per natural evolució i contacte de pobles la varietat valenciana. Així mateix certes semblances morfològiques entre la varietat mallorquina i la parla de la costa brava del continent poden assenyalar d'on eixiren les naus dels conquistadors de les Balears, els descendents dels quals formaren aquest dolç llenguatge que ve a ésser fonèticament un terme mitjà entre les dues varietats prin-

cipals del continent. I finalment el regne de Murcia, que D. Jaume cedí al reialme castellà amb més generositat encara que aquella amb què volgué oblidar sos drets a les corones de Lleó i de Navarra, no deixà per llei d'herència i de veïnatge de sentir l'empremta de la nostra llengua en els girs i mots catalans encastats encara avui en la seva parla, com florons de virolada pedreria en l'àurea corona de la solemne llengua de Castella.

I més lluny hauríem d'anar encara encalcant les passes glorioses de la nostra llengua, i, seguint el camí del sol que empenyeren els ardits almogàvers, trobaríem les traces d'aquelles petjades en els noms de lloc i més que res en els arxius d'aquelles terres escorcollats pels nostres erudits. I no sols les trobaríem en els antics ducats d'Atenes i Neopatria, sinó també a Sicília i a Nàpols on fou igualment llengua d'Estat, i on fa més viu el record de la forta civilització medieval catalana el culte que té en aquelles terres la Bruna Sobirana de la nostra muntanya santa.

I sentiríem encara no uns indicis, no una romanalla, no un record boirós, sinó el verb nostre mateix, viu i fresc, clapat però per la llengua oficial de l'Estat que avui posseeix la illa de Sardenya, en la ciutat d'Alguer, conservada lingüísticament tan catalana com el Rosselló, malgrat de les combinacions diplomàtiques estranyes a l'esperit de la terra. I aquella dolça parla catalana que dóna el regust del nostre imperi mediterrani a la platja algueresa encarada amb l'antiga metròpoli, aquella parla circuida per l'aspror dels vells dialectes sards on el llatí s'ha barrejat sense acunçament amb els parlars indígenes primitius, apar una fita d'imperi i de civilització nova en mig les fumarel·les dels ritus antics reclosos en llurs fondals de misteri mentre s'operava la transformació del món impulsat per les vies d'una evolució cap endavant.

I encara l'últim ressò de parla catalana a l'orient d'Europa on s'aplegaren els fills dispersos del poble jueu expulsats del Rosselló

a les primeríes del quinzèn segle i que ser-
ven tossudament el llenguatge matern.

* * *

Hem situat la llengua catalana en son do-
mini actual i en les seves arrels que furgant
la terra o amagades sota l'aigua veiem
aparèixer més enllà de les fronteres signa-
des en els tractats.

Dels fets que aquí havem reportat una
conseqüència ben clara es dedueix: la de la
unitat essencial de la nostra llengua en to-
tes ses múltiples varietats, unitat que me-
reixé que l'autoritzadíssim Menéndez i Pe-
layo assenyals els seus detractors amb el
qualificatiu de *majaderos*.

Idea és aquesta de la unitat que cal tenir
ben fixa per a respondre degudament a
aquella concepció obtusa que abans retreia
de l'Espanya lingüísticament unificada, la
d'una Espanya on els molt diversos parlars
de la gran varietat dels seus pobladors (que
ja havem vist dividits en tres grans agru-
pacions lingüístiques) s'ofereixen en humil
sacrifici a la voracitat d'una implacable
deessa.

Altres poderoses proves podria dur aquí
en defensa d'aquesta unitat que ens fa iguals
lingüísticament parlant els catalans de les
quatre províncies de l'anomenat Principat
de Catalunya, amb exclusió dels aranesos,
80.000 aragonesos, 1.250.000 valencians, els
mallorquins, menorquins i ervissencs, i,
fòra d'Espanya, els del principat d'Ando-
rra, els del Rosselló, Conflent i Vallespir i
els 12.000 habitants de la llunyana ciutat
d'Alguer.

No-res-menys el propòsit de reforçar els
arguments amb la presentació de nous fets
em duria a estendre'm sobre el segón dels
dos punts que us he proposat, això és, l'o-
rigen i la vida de la llengua, i exposar-me
així a abusar de la vostra amable atenció.
Si he estat potser massa llarg en el primer,
em proposo abreujar el desenrotllament del
segón.

Què és la vida d'una llengua? La paraula
«vida», fòra que se li vulgui fer designar

l'existència "del Creador de totes les coses,
enclou en ella mateixa tres idees principals:
la de naixença, la de desenrotllament i la
de mort. Una llengua viva, doncs, com la
nostra, és un ser que ha tingut un principi
(principi que ja havem deixat exposat), se-
gueix un procés de desenrotllament o evo-
lució i és amenaçada d'una fi o corrupció
més o menys pròxima. Aqueixa fi o corrup-
ció és la que han sofert ja les anomenades
llengües mortes, o llengües que no són par-
lades per cap poble, com s'esdevé amb la
gloriosa llengua llatina que després d'haver
estat vehicle quasi universal de civilització
i de cultura, va anar fonent-se i corrom-
pent-se en boca del poble per l'esforç de do-
nar vida a tantes i tan esponeroses bran-
ques del tronc ressecat.

Es cosa corrent entre els filòlegs conside-
rar les llengües com sers de la Historia Na-
tural, i com a tals estudiar-les. I efectiva-
ment, les llengües en llur constitució i en
llur vida obeeixen a normes paral·leles a les
que regeixen la constitució i funcionament
dels organismes vius. Com un còs viu es
compòn de cèl·lules o elements primordials
de vida, un idioma es compòn primordial-
ment de paraules que, en els alts i baixos de
la vida funcional, van unes en camí de la
mort o desaparició per un procés degeneratiu,
natural o precipitat per xocs inesperats,
mentre d'altres van apareixent en lloc d'a-
quelles. Així es va mantenint l'equilibri
constitucional fins que el predomini d'un
dels dos corrents d'assimilació i desassimila-
ció determina l'enriquiment o l'empobri-
ment de tot el còs lexical. Demés de les
cèl·lules comporta aquest organisme viu que
s'anomena llengua o idioma la orientació
d'aquests elements, sense la qual no podria
considerar-se el conjunt com un còs orga-
nitzat. Si de l'estudi dels elements o cèl·lules
del llenguatge en diuen els gramàtics Mor-
fologia, en la orientació d'aquestes cèl·lules
per produir agrupaments que responguin
lògicament a un pensament, hom pot veure
allò que és objecte de la part de la Gramà-
tica anomenada Sintaxi.

Però tot això no fóra prou per donar aquest producte complex i espiritual que anomenem llengua, com no foren prou les cèl·lules i llur ordenament sistemàtic per produir un còs viu. Manca l'impuls vital, manca el buf de l'esperit, manca l'halè diví trespuant pel fang perquè la figura inanimada hegui els seus moviments regulats per la pensa, tal com eixí d'un troç de terra la graciosa persona del pare Adam.

Essent, doncs, la llengua un còs viu, i essent-ho també tota agrupació humana formada en una unitat històrica o cultural és ben escaient la fusió de l'esperit de la llengua amb la del poble que la parla, i això fa que, com digué l'il·lustre poeta i regidor d'aquest Ajuntament En Bofill i Matas en l'admirable apologia que féu de la llengua catalana en la sessió consistorial del 22 de febrer d'enguany, d'eterna recordança: «un idioma és la flor, és el fill del nostre esperit, representa i condensa la totalitat del nostre compost humà, perquè es compòn de còs i d'esperit, i tots els pobles han calculat la seva amor a la llengua per aquesta valor espiritual, pel seu regust d'humanitat». Per això ha pogut dir un altre il·lustre apolo-gista de la llengua catalana i savi escorcollador dels seus títols d'honor i gloria, el Dr. Rubió i Lluch, parlant especialment de la nostra llengua: «L'estimem no sols perquè fou gloriosa i noble, perquè ens apareix formosa i escaient; l'estimem perquè és nostra; perquè és la vestidura amb què ha nascut el nostre ser aquí en la terra. No odiem cap altra llengua; les amem i respectem totes: però tan bé com ella no en sabem parlar cap altra, i sols en ella tenim pensament i imaginació i energies de l'esperit. No l'havem forjada capritxosament en sò de rebeldia o enlluernats per una falsa retòrica, no la podem deixar sinó amb la nostra carn, perquè ella és carn i vida de l'ànima nostra; ni la podem baratar amb cap altra per noble i gentil que sigui; perquè és Déu qui ens l'ha imposada com sant i misteriós llaç amb què han de viure indissolublement

units en aquest món la nostra paraula i el nostre esperit».

De com la llengua ha sabut acréixer en el curs dels temps aquesta valor espiritual, aquest regust d'humanitat de què ens parla el poeta, en faríem recordança retraient aquella primavera avençada de les lletres catalanes que florí en els segles recòndits que dotaren a Europa per primer cop amb la nostra parla, segons parer de molt seriosos autors, d'una llengua dolça i harmoniosa. Remembrarem també el granar d'aquella florida amb el geni enciclopèdic de Ramón Llull que féu de la llengua vulgar dels catalans el primer mitjà d'expressió que tingué Europa per a les especulacions filosòfiques; remembrem la savia política dels nostres reis i les nostres institucions que donaren llum per primera vegada en nostra llengua a un còdic marítim, quan les altres terres de llengua romànica estrenyien encara la lletra de ses lleis i constitucions en la malla rígida d'un llatí oficinesc; i remembrem de més a més l'esplendor de les nostres lletres en els segles XIII, XIV i XV, en què la llengua catalana fou no sols parla de reis i cronistes de cap de brot, sinó que fou ella també vehicle per on pervingueren al patrimoni de la civilització mundial les grans obres de l'antiguitat clàssica.

I noteu com aquelles grans figures que omplen tres segles de la nostra historia literaria i que ompliràn l'admiració de les gèneres futures mentre hi hagi amants de les belles lletres i del bell saber, foren, per Providencia que tingué la nostra parla, distribuïdes pels territoris principals del seu domini. Així el gran contemplatiu, que sol fóra prou a proclamar la valor literaria d'una llengua, i que destrià l'activitat incalculable de la seva vida des de les càtedres de París als sorrals de Bugia, caigué del cel com una benedicció damunt la terra just arrabassada als sarraïns en la major de les illes balears o de Mallorca, d'aquesta terra que en els temps moderns ha sabut cisellar amb tanta exquisitesa la nostra llengua literaria

per la ploma trempada en un broll de clàssica elegància del cantaire del Pi de Formentor i per la de sos germans d'esbart

Mireu ara la que pot dir-se metròpoli de l'imperi lingüístic català, la més comunament anomenada Catalunya, i hi veureu créixer i expandir-se la llengua catalana mercès a la política mediterrània dels nostres sobirans, i la veureu copsar acunçaments i galanies i ungir-se amb un bàlsem d'immortalitat en els escrits de tants il·lustres cronistes i poetes i tota llei d'escriptors. Fem esment només d'algunes figures principals, com l'historiador Ramon Muntaner, amb sa «Crònica» sadolla del més sà imperialisme, floró valiosíssim d'una corona de glòria a l'ensem política i literària que teixiren per la honor futura de la nostra terra tot un seguit d'historiadors i cronistes. Esmentem també l'autor d'aquell tan delectable llibre anomenat «Lo somni», aquell Bernat Metge, secretari i amic del rei amador de la gentilesa, aquell conreador de la parla en plenitud de saba, del qual s'ha dit justíssimament que s'avençà a les clarors del Renaixement, puix en sos escrits trespua la sentor d'aquella sotragada que va renovar el món celebrant amb son aldarull la clausura de l'Edat Mitjana.

Gireu ara l'esguard a la més llampant de les tres germanes, i entre ses hortes delitoses i vergers en flor veureu alçar-se plena d'austeritat augusta la solemniàl figura de Fra Francesc Eximenis, qui, encara que nat a Girona, és considerat generalment com a valencià per haver passat en terres de València la major part de la seva vida. Allí veureu el que més endavant fou bisbe d'Elna ungint amb cristiana regor la multitud dels coneixements de la seva època i bastint amb ses obres, tan nombroses com poc vulgaritzades encara, tal monument literari a la llengua que mai no s'atancaràn endebades a aquella fecunda pedrera del nostre idioma tots els recercadors i restauradors del verb de la patria. Veieu, ja en plena albada renaixementista i ja en l'inici de la davallada de l'astre literari de Cata-

lunya, produir-se aquell «Tirant lo Blanc» que Cervantes salvava excepcionalment, pel seu enginy i la gentilesa de la seva expressió, del càstig exemplar donat als llibres de cavalleríes que enterboliren la ment del «hidalgo» de la Manxa. I en esmentar aquest autor conegut per Joanot Martorell, recordem com eren aquelles mateixes lletres patries les que s'havien vist aureolades amb poetes com Ausies March, del qual, millorant el concepte merescut per la tragicomèdia del castellà Fernando de Rojas, es pot dir que faria consagrar el títol de diví que se li ha donat l'ésser ell tan profundament humà. I fou també príncep de les nostres lletres en llengua valenciana el subtilíssim autor del famós «Llibre de les dones» En Jaume Roig. I, si usant un símil bellament desenrotllat pel bisbe Torras i Bages, ens representem el sistema del pensament català com a una construcció arquitectònica, tindrem el cimbori que la completa amb l'esperit de Sant Vicents Ferrer, qui estengué els tresors de la seva famosa oratoria, sempre en llengua catalana, per Castella, per França i per Itàlia. I brillava encara, finit l'esplendor literari de la metròpoli, tota una deïu d'il·lustres escriptors i poetes, i entre ells En Roig de Corella, qui, en morir l'any darrer del quinzen segle, es pot dir que clou amb precíós fermall el cicle d'or, del qual havem esmentat aquí les figures més representatives.

* *

Al través d'aquesta multiplicat de maticos que pren la producció literària catalana i el trespàs del seu centre de gravetat de Catalunya a València, el principi de la unitat de la llengua, que abans he anunciat, lluu amb singular magnificència, fins al punt que malgrat de dir l'autor del «Tirant» que havia escrit la seva obra en llengua valenciana, el més subtil lingüista no sab trobar-hi diferència essencial amb la llengua d'En Lull i la d'En Muntaner.

I aquesta relació d'identitat, per raó del mateix malastre que ha fet quasi emmudir

durant tres segles la nostra expressió literària, és més marcada, tractant-se del català, entre la llengua antiga i la moderna. En efecte, cap altra llengua llatina, llevat de la nostra i de la italiana (que en això ambdues poden ésser comparades) ha experimentat un salt tan gros entre el seu esplendor medieval i el seu reffloriment modern; cap com la nostra s'ha mantingut tan amagada entre cendres humils durant la somoguda del Renaixement, i això ha fet que en sa novella florida s'hagi trobat ben acostada a la llengua antiga, sense haver sofert l'es mussament produït per l'ús literari. Així en la història del nostre parlar s'encarnava la llegenda de la princesa adormida que al cap de centúries es desvetllava sense màcula en sa joventut i gentilesa.

I si ens concretem a la llengua moderna, i prescindim dels intents de creació d'una llengua literària artificialment grata a certs floralistes de dies passats, qui no reconeixrà una identitat de llenguatge entre els catalans continentals, tant si es diuen barcelonins, lleidatans, empordanesos, valencians o rossellonesos, i els catalans balears? Qui no veurà com aqueixes diferències dialectals, que en la llengua parlada ens distingeixen fills d'unes o altres contrades, van fonent-se a l'escalf d'un culte literari per anar marcant cada dia més en la obra de nostres poetes i escriptors l'empremta d'un sol cuny, i contribuint a assolir aquella identitat entre la llengua parlada i l'escripta que és l'ideal que ens assenyala el desig d'un pervenir de completa renaixença? Permeteu-me una anècdota. Era un amic meu valencià, persona cultíssima, però que mai no s'havia captivat del problema plantejat per la diversitat lingüística de les terres es-

panyoles; i per tal com no se n'havia captivat, usava indistintament el llenguatge nadiu o l'adoptat per a l'expressió del seu pensament segons l'atzar o les circumstàncies, i fins sovint es manifestava en una barreja de mots i de girs tan pintoresca com mal sonant. És clar que, com tants catalans que tenen establerta una artificialment categoria social dels parlars, el meu amic tenia el català (que ell deia valencià) per als tractes de cada dia i el castellà per a les expressions solemniales,—i ja se sab que en aquests casos no cal filar massa prim en ço que atany a la integritat de cada terme d'aquest dualisme lingüístic.--Doncs un dia l'heroi d'aquest cas veritable em comunicava molt seriosament una observació seva, segons la qual, ¡o meravella! els llibres i els periòdics publicats a Barcelona que es deien escrits en català ho eren en la parla de la seva població nadiua. Amb igual motiu aquell subtil observador hauria pogut trobar en el català que avui s'escriu i àdhuc en el que es parla, quant se té esment de parlar, traces de qualsevol dels parlars dialectals que aboquen el tresor de llur corrent en el cabal comú de la llengua literària, una i diversament irasada. ¡O beneit poder de aquest corrent de nacionalització del nostre idioma que ens fa ésser uns en la parla, com ho som en la nostra avior, els fills de Vinaroç i els de Fraga, els d'Alacant i els de les Mallorques, els de Perpinyà i els de Tarragona, els de la brava costa catalana i els del Pla d'Urgell, els qui viuen a l'ombra de les palmeres d'Elx i els arredossats en els relleixos fragosos de la Vall d'Andorra.

EMILI VALLÉS

(Acabarà)

ARTS PLASTIQUES

HETEROGENIA

Una curiositat barcelonina que no té res de singular.

Un arquitecte revolucionari que no tolera

Cezanne, perquè «no sab fer nassos.»

Resposta gloriosa del cezannitzant: «aquí està la gracia».

D'un altre: «no en sab fer, però sab fer que se l'entengui; o sinó, vós sabeu que en fa, com ho sabeu?»

Encara una altra d'irònica: «realment, Cézanne poca cosa sabia, perquè sabia tant com vós: ell també n'estava enterat que no sabia fer-ne».

Ningú negarà l'agudesa aquilina de l'enginy persuasiu d'aquest arquitecte. Les respostes, al seu costat, son xates. En realitat Cézanne no sabia fer nassos i feia veure que sí: simulava un nas. El bon cezannitzant, sovint només sab fer nassos i fa veure que no. I està clar.

Aquí estriba la seva desgracia.

No sab fer que no l'entenguem. I no sab tant com nosaltres, que sabem que no sab que l'entendem.

* * *

Un conflicte per a la equitat crítica.

Es corrent l'indecisió davant el següent dilema: «o rebutjar tot allò que participi de simulació, coincidint així sovint amb el juí del mig-entès que ho rebutja a favor de ço que és completa simulació; o bé acceptar-ho per a evitar coincidència».

En exemple: es presenta un que «fa» de cubista, i tot seguit cundeix la veu d'alarma entre la vil comunitat del mig-entès; un troba llavors que no hi ha perquè alarmar-se tant, però reconeix que certament, sovint els boigs fan bitlles.

S'interroga el nostre parer; si expressem conformitat, mentim; si desconformitat, és clar que amb les pertinents aclaracions, caiem en un excés de sinceritat, tota ella inútil ademés. Què fer?

Tenint en compte que quan el mig-entès ens interroga, el que fa positivament és inquirir la nostra opinió, no en vista a l'obra contemplada, sinó indirectament, en relació a la tendència del seu propi partidisme, i que, per tant, una resposta de desconformitat amb aquella li serà propicia, per deixar sentat clarament el nostre dissentiment amb tots dos extrems, tàcitament establerts en la seva pregunta tortuosa, se m'acut una paraula senzilla: res de sí ni no; podrem respondre invariablement, «tampoc».

* * *

He rebut una epístola amarga. Es d'un ex-deixeble de la «Escola de decoració». Ne transcriu, per estalviar-ne la prodigalitat de lamentacions, la part substancial, per

tal de procurar un doble benefici: un al meu corresponsal, evitant-li la feina d'expandir el seu desencant amb cadascun del nostres amics comuns; i altre, a aquests, salvant-los de la labor d'inquirir el contingut de la seva vaga expressió cal·ligràfica.

«En els temps que correm, la nostra ànima eminentment fenícia, sembla que vol fer-ho reditar tot; és en và que una exigua minoria pretengui a través del seu desinterès, aportar una renovadora idealitat damunt la nostra aspra materia; aquesta és en tanta de manera absorsiva, que no deixa ni una sola paraula generosa, per a cridar a favor de la seva inútil existencia.

I sols fos això! Però és pitjor, encara. Cabalment, dels qui preconitzaven abans la excel·lència de la nostra tasca humil, surt ara la veu que'ns blasma nomenant-nos ¡just càstig de la nostra gosadía! «novo-clàssics»; i aquest adjectiu equívoc, per sarcasme, serva encara el ressò de la il·lusió passada.

Abandonats, pitjor, expulsats sense pietat ni record de la nostra pretèrita aliança, hem de contemplar amb quina omisió de responsabilitat se'ns qualifica, en equivalència, d'antropòfags de l'esperit, d'homes que ens alimentem amb la substancia dels altres.

Me diràs que som insignificants, que la nostra escola ha esdevingut incolora, insignificant ella mateixa, des del moment que'l nostre «Cap» se'ns perdía, però no has de convence'm: no és de la nostra valor singular que s'abomina, ni del cas particular de la nostra Escola, sinó de la nostra significació general. No-res-menys, s'és fet sempre cas omis de cada un de nosaltres, i nosaltres ens hi aveníem, a major profit de la nostra germandat.

Novo-clàssics! O, no! ni encara no hi arribem, ni mai la nostra ansia ha estat tanta. No volíem altra cosa que renovar-nos per mitjà, o a través de viure una visió sintètica d'allò preterit que conveníem haver escalat materialment la nostra costa, i és clar: qui se'n está d'heure'n enyorança?, quin dels nostres mercaders s'és estat de satisfer la enyorança del nivell ansiat, plasmant d'una manera o altra, la seva també àvida visió del fet model?

Una diferencia se m'acut, a favor nostre: les nostres plasmacions, han estat sempre sense ficció, clarament fruita admirativa, mentre que aquelles altres, són proposades equivocament, com a pariones o, encara, singulars.

No, novo-clàssics! Només una joventut, temerariament animada per les mateixes

veus ara detractores, alentada per un seny simulat que aduía un artificiós prestigi a la seva vacil·lació primerenca, i que elogiava la seva missió sense revisar la seva valor.

Jo en renego de la nostra valor, però ploro encara, no per tal que havem estat denigrats, sinó perquè no és això resultant d'una revisió, d'una rectificació redempto-

ra. No se'ns diria si aixó fos, novo-clàssics. Infortunats de nosaltres! Amb el mateix errat motiu d'exaltació, ara se'ns confon.

Ploro, perquè valem tant com valíem,—no valem res,—peró fins ara no se'ns treu de l'«aparador».

ESTEVE MONEGAL

NOTES MARGINALS

CLASSICISME

Cal no confondre'l amb ço que'n és imitació, o repetició perifèrica. No-gens-menys i separar-se per un punt no precisable, el seu trespàs, és, però, el que va de la condició viva i intel·ligent de la forma, a la repetició amorfe i aparent d'aquesta.—Un esperit que manqui de finesa els confondrà senzillament.

Un novo-classicisme és quelcom de descriptiu i superficial. Repetició gràfica de signes, narració, repetició d'un tema. Veure el classicisme, no com un procés intel·ligent, com un ritme i una llei, sinó com una cosa superficial, com una qüestió de perifèria.—I si s'enamora d'aquest, el veurà com l'espectacle, i es posarà a descriure'l: el repetirà.

I la valor de la forma clàssica, substancial en ço que ella té d'objectiu, aquí, serà materia d'aplicació i recepta. No quelcom que vingui de la llei: sinó quelcom que s'aplica, per tal de simular aquesta forma i aquesta llei. És materia d'aplicació, valor de superfície i d'apariència, apartant-se de la condició viva i intel·ligent del classicisme, que no és quelcom que vagi de fòra a dins; no un revestiment, i una apariència, sinó quelcom que va de dins a fòra, filla d'un ritme i d'una llei; quelcom d'intel·ligent. Una posició inicial, causal.

Repetició, diem nosaltres: una manera classicista, ens portarà a un classicisme. Ritmes: recreació, «reinvenció», com diu el

nostre d'Ors.—Qüestió doncs de procés i de procediment; substancial, inicial, i no d'apariència.—I essent el nostre classicisme, una viva i feconda superació.

EL GENI

Justa, una glossa, parlant de la condició genial: veient-la, no com una qüestió qualitativa, sinó quantitativa. Reduint-la a una qüestió de corpulència.

Diguem-hi la nostra.—Aquesta qüestió quantitativa, a què es refereix?—A una intensificació de l'individual, a una exaltació individual. Una força individual, que no s'encausa, i que vessa sobre les coses, ofegant-les, convertint-les en una extensió d'aquesta individualitat.—El geni és únicament un excés.

Però, aquesta poixança individual no es refereix per res a la qualitat: sinó únicament a l'excés, a la força.—I segons sigui la condició individual, la condició genial, no farà més que engruixar-la, donar-li una poixança i una corpulència.

Per això, si aquest caràcter individual és pompós i exuberant, pomposa i exuberant serà la manifestació genial: si aquella és mediocra, exagerada i grandiosament mediocra serà aquesta—no és paradoxal el que hi hagi,—i alguns en coneixem—temperaments mediocres i genis mediocres.

MÀRTI CASANOVAS

CRÓNICA

Manta volta el classicisme és una mera qüestió d'habillament i una recepta, que pot aplicar-se damunt de qualsevol cosa; una mena d'etiqueta. És clar que aleshores res té que veure la cosa disfregada amb el classicisme, però per algú, és un gros problema el saber conèixer aquesta diferència; per-

què hi ha algú que només sab veure la fatxada.

I aquesta fatxada enganya a molts, que no saben veure que al darrera, només hi ha carcassa. Exemple: hi ha qui s'empenyava en fer-nos empassar En Clarà com a clàssic (novo-clàssic, sí ho és; però no, clàs-

sic. I la diferència és essencial. Ja ho dèiem altre dia).

Qüestió de fatxada: qüestió d'etiqueta. Hi ha qui només s'acontenta amb la fatxada, i amb la periferia. Tal volta ens obligaran a dir que tenia raó el Doctor de Salamanca, i algú dels nostres, en afirmar tot seriósament que la estètica ens ofega.

Disculpem, però, aquell erro, que ara se expia. Després de donar-se compte d'aquell

per a tapar-lo s'ha adoptat el suprem recurs de callar; En Clarà ha passat per mort, després d'ésser portat als núvols.—I com a «mea culpa», i allisonat per la experiència, hi ha qui s'entreté cridant amb aire doctoral contra el novo-classicisme i una gent nova, terriblement revolucionaria, que el reviscola i li remena els òssos.

M. C.

DIETARI ESPIRITUAL

Es mort D. Ramón Picó i Campamar.

Ara començarà de viure més aprop de nosaltres. Devindrà un clàssic, ell qui en vida tan curiosament s'exercità en la contenció i en la sobrietat.

De la plèiade dels Jocs Florals fou en Picó el poeta qui més d'aprop seguí les petjades del mestre Milà i Fontanals cercant la fulguració viva de l'ànima popular i ultrapassant els convencionalismes retòrics sense menyspreuar, però, l'alta entonació dignificadora de la retòrica.

Entre els homes del seu temps, molts dels quals monologuen reclosos en un pessimisme violent contra tot i contra tothom ell fou dels pocs que sabien dialogar.

Honorem la seva memoria fent que la conversa no fineixi...

* * *

Els aldarulls d'estudiants, no sabrien indignar-nos.

Ens diverteixen més aviat. El que ja no ens diverteix tant, i fins ens avergonyiria és la serietat ridícula amb què els estudiants bu llanguers mofeten de què els estudiosos intel·ligents els diguin la veritat; i els escarafalls d'uns quants catedràtics que es creuen en el deure de protestar dels qui lliurement judiquen l'obra negativa de l'ensenyament oficial universitari.

Anys enrera deien els esperits crítics: *Que tanquin les Universitats.*

Avui, nosaltres, que estimem l'intervenció més que la crítica, diem: *Que millorin les Universitats.*

Quan el professorat abandoni l'actual sistema docent de promulgar la ciència; quan no sigui possible que un catedràtic defineixi la prehistoria dient que és una *ciència tendenciosa*; i un altre expliqui l'arquitectura romana en dues lliçons; i un altre afirmi que de dret polític tothom en sab perquè tots llegim els diaris; i un altre tingui dins les caixes d'embalatge tot un curs el material docent...; aleshores els estudiants no promouràn vagues estúpides i xivarris cridaners. Respectaran la dignitat de la càtedra.

I si dins les Universitats fermenten agitacions, seràn lluites d'ideals, generoses iniciatives juvenils a punt de combatre per l'autonomia de Catalunya, per exemple.

* * *

S'ha reunit una nova Assamblea de *maestros nacionales*.

Això fou a Madrid. Les conclusions aprovades parlen d'escalafó, d'ascensos, de categories, de sous superiors a mil pessetes...

Molt *nacional* i molt poc pedagògic.

* * *

Mentre aquets escriptors estimulants de la moderna literatura castellana qui es maravel·len de la paraula optimisme s'embadaleixen de l'hegemonia del castellà i dels milions de gent que parla castellà i de la necessitat d'organitzar a Madrid una fira del llibre castellà, oficialment se negligeixen els interessos dels nuclis de jueus de parla castellana a Salònica, Jerusalem i Constantinoble i som els catalans qui defensem els interessos d'Orient, i són els editors estrangers qui fan del castellà una mena de producte per al mercat d'Amèrica, i són els americans de parla castellana els creadors d'un nou idioma i d'una nova metròpoli que ja no seràn ni castellà l'un ni l'altre castellana.

* * *

La Real Academia de Buenas Letras, que sempre ens deixa el dubte de si és un Centre Caligràfic o una Societat literaria, sembla decidida a fer professió d'alta literatura,

Però val a dir que amb aquesta transformació perd caràcter.

Ara mateix, ¡com se trobarà envellit el doctor Segalà dins l'Academia!

Ja el dia de la recepció advertirem que volia venjar-se'n amb l'ironia del tema del discurs en el qual estudiava la noble personalitat del Dr. *Balari i Juvany*, qui fou un veritable predecessor de la moderna ortografia catalana.

Mutua General de Segurs

Societat d'accidents del treball

CONCELL ADMINISTRATIU:

President: Trinitat Rius i Torres. — Vis-President: Josep Masana Tarrés.—Secretari: Pere Calvet Pintó.—Vocals: Tomàs Recolons Lladó; Jaume Brutau Manent; Joàn Torres Vilanova; Lluís Guarro Casas; Romà Regordosa Soldevila; Cayetà Marfà Clivillés

Agent en Sabadell **FELIU CAROL**

Balaguer, 152. - Telefon 293

ESCOLA D'ART

DIRECCIÓ: IGNASI MALLOL

**PINTORS : ESCULPTORS
ARQUITECTES : ENGINYERS**

C. CUCURULLA : IV : II

OFRENA

Revista gràfica mensual catalana

Suscripció anual: 5 ptes. Número solt: 40 cts.

Redacció i Administració: Corts Catalanes, 550, 2.^{on} 1.^a

VELL I NOU

Revista quinzenal d'Art

Suscripció trimestral: 1'50 ptes.-Núm. solt: 30 cs.

Redacció i Administració: Corts Catalanes, 613

GALERIES LAIETANES

Corts Catalanes, 613

ANTIGUITATS :: EXPOSICIONS
LLIBRERÍA D'ART :: CAVES
DE VINS : ART MODERN

PUBLICACIONS DE "LA REVISTA"

Administració: CORTS CATALANES, 613, baixos - - BARCELONA

HA SORTIT:

Mots plaents i desplaents

DE MIQUEL POAL

EN PREPARACIÓ:

L' OBRA D' ISIDRE NONELL

PRÓLEG D'EUGENI D'ORS.—BIOGRAFIA D'ALEXANDRE PLANA.—ESTUDIS DE FRANCESC PUJOLS, RAMÓN REVENTÓS, RAMÓN CASELLAS, MARTÍ CASANOVAS, FELIU ELÍAS, FRANCESC VAYREDA, JOAQUIM FOLCH I TORRES I ROMÀ JORI.—REPRODUCCIÓ DE DIBUIXOS I PINTURES

La edició d'aquest llibre es fa per subscripció.

Preu: Tres pessetes

8